

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 22.6.2011
COM(2011) 367 konč.

ZELENA KNJIGA

Posodobitev Direktive o poklicnih kvalifikacijah

(Besedilo velja za EGP)

1. UVOD

Državljeni EU¹, ki potrošnikom in podjetjem nudijo raznolike poklicne storitve, so ključni akterji našega gospodarstva. Pridobitev zaposlitve ali opravljanje storitev v drugi državi članici je praktičen primer tega, kako lahko državljani koristijo prednosti od enotnega trga. Že dolgo se priznava, da omejevalna ureditev poklicnih kvalifikacij enako omejuje mobilnost kot diskriminacija po nacionalnosti. Zato je priznavanje kvalifikacij, pridobljenih v drugi državi članici, postalo eden od temeljev enotnega trga. Poklicna mobilnost je eden glavnih dejavnikov konkurenčnosti Evrope, kakor je poudarjeno v strategiji Evropa 2020² in Aktu za enotni trg³. Obremenjujoči in nejasni postopki za priznavanje poklicnih kvalifikacij so bili v poročilu o državljanstvu EU iz leta 2010⁴ opredeljeni kot ena glavnih ovir, s katerimi se srečujejo državljani EU v vsakodnevnem življenju, kadar želijo čez mejo uveljavljati pravice, ki jim jih daje zakonodaja EU. Posodobitev bi prav tako okrepila položaj Evropske unije v mednarodnih trgovinskih pogajanjih, saj bi olajšala regulativno zблиževanje in EU omogočila, da svojim državljanom zagotovi boljši dostop do trga v tretjih državah.

Poklicna mobilnost v EU je še zmeraj nizka. Številne pritožbe, primeri, ki jih rešuje mreža SOLVIT, vprašanja, postavljena strokovnjakom Kažipota za državljane (Tvoja Evropa – nasveti) ter analiza vseh teh zadev jasno kažejo na potrebo po posodobitvi predpisov. Poleg tega trgovina s storitvami znotraj EU (vključno s poklicnimi storitvami) prispeva le k 25 % celotne trgovine znotraj EU. Ta delež je veliko prenizek glede na vsesplošen pomen storitvenega sektorja v gospodarstvu EU (70 % BDP). Doseči je mogoče več.

Večja mobilnost bi lahko pomagala tudi pri zapolnjevanju visoko kvalificiranih delovnih mest, saj je to zaradi zmanjševanja aktivnega prebivalstva velik izziv. V skladu z napovedmi Evropskega centra za razvoj poklicnega usposabljanja (Cedefop) bo do leta 2020 potrebnih 16 milijonov več oseb za zapolnitev visokokvalificiranih delovnih mest⁵, kar bi glede na sedanja gibanja povzročilo veliko pomanjkanje kvalificiranih strokovnjakov. Nekaj takšnih mest bi lahko zapolnili posamezniki, ki so pridobili poklicne kvalifikacije zunaj EU, vendar pa imajo ti trenutno velike težave pri priznavanju svojih kvalifikacij.

Posebno zaskrbljujoče je napovedano pomanjkanje milijona zdravstvenih delavcev. Komisija in države članice bodo s posebnimi ukrepi preučile, kako naj države bolje upravljajo mobilnost zdravstvenih delavcev z nadaljnjo krepitvijo splošnih politik zaposlovanja in izboljševanjem ukrepov za načrtovanje gibanj na trgu delovne sile⁶.

¹ To velja tudi za državljane tretjih držav, ki uživajo pravice evropske zakonodaje: družinski člani državljanov EU, rezidenti za daljši čas, begunci in imetniki „modrih kart“ se pri priznavanju poklicnih kvalifikacij obravnavajo enako kot državljani EU.

² Sporočilo Komisije „Evropa 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast“, COM(2010) 2020, 3.3.2010.

³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Akt za enotni trg, dvanajst vzvodov za pospešitev rasti in okrepitev zaupanja, „Skupna prizadevanja za ustvarjanje nove rasti“, COM(2011) 206, SEC (2011) 467.

⁴ Poročilo o državljanstvu EU iz leta 2010 „Odpravljanje ovir za pravice državljanov EU“, COM(2010) 603 konč., 27.10.2010.

⁵ Ponudba in povpraševanje po znanju in spretnostih v Evropi: srednjeročna napoved do leta 2020 (2010), na voljo na: http://www.cedefop.europa.eu/en/Files/3052_en.pdf.

⁶ Nadaljnje vprašanje zadeva zakonsko urejene poklice, povezane z morjem, kjer namerava Komisija leta 2012 objaviti sporočilo o „modri rasti“, trajnostni rasti iz oceanov, morij in obal. Komisijo s tega vidika zanima, ali se na tem področju lahko ugotovijo kakšne posebne ovire za medsebojno priznavanje.

Vprašanje, kako državljanom omogočiti uveljavljanje njihovih pravic do dela povsod v EU, je treba obravnavati ob upoštevanju tega širšega konteksta. Priznavanje kvalifikacij strokovnjakov v drugih državah članicah mora biti enostavno⁷, da bodo lahko v celoti izkoristili svobodo gibanja. Zato je bistveno, da se v Direktivi o poklicnih kvalifikacijah⁸ določijo jasni in enostavni predpisi za priznavanje poklicnih kvalifikacij. Ti predpisi morajo zagotoviti visoko kakovost storitev, vendar ne smejo postati ovira mobilnosti. Evropska unija je na tem področju dosegla že marsikaj: nekatere poklicne kvalifikacije, zlasti na področju zdravstva, arhitekture, obrti, trgovine in industrije, se priznavajo samodejno; za vse druge poklice se uspešno uvaja načelo medsebojnega priznavanja na podlagi „splošnega sistema“. Leta 2005 so bila ta pravila dopolnjena z novo in enostavnejšo ureditvijo za olajšanje začasne mobilnosti. Od teh predpisov imajo koristi milijoni strokovnjakov po Evropi. Po ocenah se samo sistem samodejnega priznavanja na podlagi usklajenih najmanjših zahtev za usposabljanje uporablja za 6,4 milijona državljanov⁹.

Marca 2010 je Komisija začela oceno Direktive, pri kateri sodelujejo številne zainteresirane strani: okrog dvesto pristojnih organov je leta 2010 predložilo poročila o svojih izkušnjah, približno štiristo udeležencev pa je izrazilo svoja mnenja med javnim posvetovanjem v začetku leta 2011. Ta ocena je podlaga zeleni knjigi. Slednja predstavlja nove zamisli za olajšanje mobilnosti znotraj enotnega trga, kot je na primer evropska poklicna izkaznica (glej del 2); preučuje, kako nadgraditi dosežke (glej del 3), in predlaga možnosti za posodobitev samodejnega priznavanja (glej del 4). Obsežno posvetovanje o teh zamislih bo Komisiji pomagalo pri oceni različnih možnosti za posodobitev Direktive o poklicnih kvalifikacijah.

Na koncu leta 2011 bo predvidoma predložen zakonodajni predlog za posodobitev Direktive.

2. NOVI PRISTOPI K MOBILNOSTI

2.1. Evropska poklicna izkaznica

Pri posodobitvi je treba uporabiti najnovejše tehnologije, da se ustvarijo nova orodja za mobilnost. Take tehnologije lahko povečajo mobilnost strokovnjakov, hkrati pa potrošnikom in delodajalcem omogočijo boljše informacije o kvalifikacijah strokovnjakov za storitve, ki jih ti ponujajo. Evropska poklicna izkaznica bi lahko temeljila na hitrih komunikacijskih tehnologijah 21. stoletja, da bi se vzpostavil mehanizem, ki bi konkretne in dobro prilagojene učinke posodobljene Direktive o poklicnih kvalifikacijah. Informacijski sistem za notranji trg (Internal Market Information system – IMI) bi lahko pospešil sodelovanje med državo članico izvora (državo, ki jo strokovnjak zapušča) in državo članico prejemnico (v kateri se strokovnjak želi zaposliti). Hitrejše sodelovanje med tema dvema državama bi omogočilo uporabo hitrega postopka priznavanja za imetnika izkaznice. Za sodelovanje prek informacijskega sistema za notranji trg bi prav tako morali veljati roki, ki bi jih države članice v prihodnosti morale spoštovati. Podobno bi bila tudi začasna mobilnost strokovnjakov z izkaznico enostavnejša: kakršne koli zahteve v zvezi informacijami, ki jih zdaj lahko postavi država prejemnica, bi bile odveč, saj bi bile vse potrebne informacije shranjene v sami izkaznici ali pa bi jih z uporabo hitre elektronske infrastrukture lahko priskrbelo država izvora, ki je izkaznico tudi izdala.

⁷ Težave v zvezi s priznavanjem poklicnih kvalifikacij so ena od ovir za mobilnost strokovnjakov znotraj EU. Dva druga primera takih ovir sta prenos pokojninskih pravic in jezik.

⁸ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (UL L 225, 30.9.2005, str. 22).

⁹ Preglednica notranjega trga, julij 2010.

Okrepitev vloge države članice izvora

V sedanjem sistemu je za preverjanje kvalifikacij strokovnjaka migranta pristojna država članica prejemnica. To lahko strokovnjakom povzroči težave, kadar se od njih zahteva, da predložijo prevode različnih dokumentov. Poleg tega bo pristojni organ v državi članici prejemnici morda potreboval mnogo virov, saj ni seznanjen s sistemom pridobivanja kvalifikacij v drugi državi članici. Evropska poklicna izkaznica, ki bi jo izdal pristojni organ v državi članici pridobitve kvalifikacije, bi lahko olajšala postopek z okrepitvijo vloge države članice izvora v začetni fazi, pod pogojem, da ima strokovnjak pravico do opravljanja dejavnosti.

Pred izdajo take izkaznice bi moral pristojni organ države članice izvora preveriti, ali ima prosilec ustrezne kvalifikacije in izpolnjuje kakršne koli druge pogoje, ki bi jih lahko zahtevala posodobljena direktiva, na primer, da je zakonito ustanovljen ali da so njegove diplome verodostojne. Ta pristojni organ bi prav tako shranil dokumente, na podlagi katerih bi bila izdana izkaznica, in jih po potrebi dal na voljo pristojnemu organu v državi članici prejemnici. Za zagotovitev medsebojnega zaupanja izkaznice ne bi smel izdati gospodarski subjekt. Če poklic v državi članici izvora ni reguliran, bi morala ta država članica za izdajanje izkaznic imenovati pristojni javni organ (npr. kontaktne točke¹⁰ ali nacionalni centri NARIC¹¹).

V takem sistemu pristojnim organom v državi članici prejemnici ne bi bilo treba vključevati upravnih virov za preverjanje vseh informacij, ki so bile preverjene že v državi članici izvora. Že samo preverjanje veljavnosti izkaznice bi tako zadostovalo za potrditev, da lahko imetnik izkaznice opravlja svojo poklicno dejavnost v državi članici gostiteljici.

Informacijski sistem za notranji trg bi lahko bil „podporna pisarna“ za sodelovanje med pristojnimi organi. Pristojni organi, ki izdajajo in preverjajo izkaznice, bi morali biti registrirani v informacijskem sistemu za notranji trg, da bi v primeru nejasnosti lahko komunicirali med seboj. Velik delež pristojnih organov po EU je že prijavljenih v ta sistem, drugi pa se bodo predvidoma prijavili do izteka leta 2012.

Okrepitev vloge države članice prejemnice

Za strokovnjake, ki želijo opravljati storitve začasno, bi lahko poklicna izkaznica nadomestila upravne dokumente, za katere večina držav članic v skladu s členom 7 Direktive zahteva, da se priložijo k vnaprejšnji prijavi. Zadostovala bi elektronska pošta, v kateri bi bila navedena številka izkaznice strokovnjaka. Imetnik izkaznice bi bil lahko celo izvzet iz obveznosti vnaprejšnje prijave, saj bi zadostovala izkaznica z vsemi potrebnimi informacijami. Namesto da bi poslal prijavo, bi jo pokazal organom in prejemnikom storitev v državi članici gostiteljici. Začasna mobilnost bi bila olajšana, hkrati pa bi bilo še vedno mogoče opraviti kakršen koli potreben pregled.

Podobne koristi bi lahko imeli od izkaznice strokovnjaki pri samodejnem priznavanju njihovih kvalifikacij na podlagi usklajenih minimalnih zahtev za usposabljanje. Izkaznica bi lahko potrjevala, da so kvalifikacije strokovnjaka v skladu z usklajenimi minimalnimi

¹⁰ Člen 57 Direktive države članice obvezuje k določitvi kontaktne točke za zagotavljanje informacij državljanom in kontaktnim točkam drugih držav članic in pomoč državljanom pri izvajanju njihovih pravic.

¹¹ Nacionalni informacijski center za priznavanje visokošolskih diplom (NARIC) je državljanom v pomoč pri zadevah v zvezi z visokošolskimi kvalifikacijami. Za več informacij glej <http://www.enic-naric.net/index.aspx?s=n&r=g&d=about#NARIC>.

zahtevami iz posodobljene direktive. To bi lahko pristojni organ, ki izdaja izkaznico, preveril ob oddaji vloge za izkaznico v državi članici, v kateri so bila izdana zahtevana dokazila o kvalifikacijah. Organu v državi članici prejemnici ne bi bilo več treba preverjati kvalifikacij in bi lahko bistveno hitreje sprejel odločitev (npr. v dveh tednih namesto v treh mesecih, kakor zdaj predpisuje Direktiva)¹².

Celo v splošnem sistemu, v katerem se kvalifikacije preverjajo za vsak primer posebej, bi se lahko z izkaznico poenostavil in pospešil postopek priznavanja, saj bi prvotno preverjanje opravil organ, ki izdaja izkaznico. Tako bi se postopki lahko skrajšali in trajali največ en mesec namesto največ štirih mesecev, kolikor trajajo zdaj¹³.

Od poklicne izkaznice bi imeli koristi tudi prejemniki storitev, zlasti glede preglednosti. Z izkaznico bi strokovnjaki jamčili, da so sposobni opravljati določen poklic. Poleg tega bi lahko vzpostavili mehanizem, ki bi potrošnikom in delodajalcem omogočal preverjanje veljavnosti izkaznice (npr. z neposrednimi stiki s pristojnim organom).

Delo usmerjevalne skupine in pilotske študije primerov

Evropska poklicna izkaznica ne bi bila obvezna. Zainteresirani mobilni strokovnjaki bi morali imeti možnost, da zaprosijo zanjo, vendar ne sme biti obvezna. Komisija je za izbrane zainteresirane strani že ustanovila usmerjevalno skupino za poklicno izkaznico. Skupino sestavljajo predstavniki različnih poklicev, pristojni organi in sindikati. Skupina je začela delovati v začetku januarja 2011 in bo predvidoma podala praktične predloge do oktobra letos. Skupina se ukvarja z dodano vrednostjo in možnimi pravnimi učinki take izkaznice. Prav tako preučuje obstoječe projekte za izkaznico strokovnjaka kot tudi podobne instrumente, ki bi lahko koristili državljanom v vsakodnevem življenju (kot so na primer evropsko vozniško dovoljenje, evropska kartica zdravstvenega zavarovanja ali prihodnji evropski potni list znanj in spretnosti). Skupina se poglobljeno ukvarja z izzivi uveljavljanja take izkaznice, vključno z vprašanji njene vsebine in oblike ter z najustreznejšim načinom za zagotovitev njene zanesljivosti. Rezultati dela skupine bodo predstavljeni na forumu o enotnem trgu, ki bo potekal 3. in 4. oktobra v poljskem Krakovu.

Glede na razlike med pogoji za dostop do vsakega posameznega poklica in opravljanje takega poklica je usmerjevalna skupina mnenja, da je koristno izvesti študije primerov za naslednje poklice: inženirji, zdravniki, zdravstveni tehniki, psihoterapevti in turistični vodiči.

Vprašanje 1: Kaj menite o vlogi pristojnih organov v državi članici izvora in državi članici prejemnici?

Vprašanje 2: Se strinjate, da bi imela poklicna izkaznica naslednje učinke, odvisno od ciljev njenega imetnika?

a) Imetnik izkaznice v drugo državo članico odide začasno (začasna mobilnost):

– Možnost 1: izkaznica bi nadomestila vsako prijavo, ki jo od držav članic zdaj zahteva člen 7

¹² Medtem ko lahko okrepljena vloga države pošiljateljice zahteva upravne vire, bo tak pristop verjetno zmanjšal skupno breme, saj bo za državo pošiljateljico enostavneje, da preveri kvalifikacije v lastni državi in lastnih jezikih, s čimer bi se zmanjšali stroški zaradi večkratnih preverjanj.

¹³ Organ pošiljatelj bo sicer spet porabil več časa za preverjanje informacij, vendar mora biti celoten postopek krajši, saj lahko organ pošiljatelj najbolje opravi preverjanja (jezikovni razlogi, preverjanje veljavnosti upravnih dokumentov itd.).

Direktive.

– Možnost 2: sistem prijave bi se ohranil, vendar bi izkaznica lahko nadomestila kateri koli spremni dokument.

b) imetnik izkaznice se zavzema za samodejno priznanje svojih kvalifikacij: izkaznica bi pospešila postopek priznavanja (država članica prejemnica bi odločitev sprejela v dveh tednih namesto v treh mesecih).

c) Imetnik izkaznice se zavzema za priznanje svojih kvalifikacij, za katere ne velja samodejno priznavanje (splošni sistem): izkaznica bi pospešila postopek priznavanja (država članica prejemnica bi odločitev morala sprejeti v enem mesecu namesto v štirih mesecih).

2.2. Poudarek na gospodarskih dejavnostih: načelo delnega dostopa

Strokovnjaki imajo lahko težave pri priznavanju svojih kvalifikacij, če se obseg gospodarskih dejavnosti, ki se izvajajo kot del njihovega poklica, med državo članico izvora in državo članico, v kateri želijo opravljati poklic, razlikuje. Tak primer je na primer poklic „učitelja smučanja na deski“, ki v nekaterih državah članicah obstaja kot samostojen poklic, v drugih pa smučanje na deski poučujejo učitelji smučanja.

Včasih so razlike v obsegu gospodarskih dejavnosti, ki jih zajema določen poklic, med dvema državama članicama tako velike, da bi strokovnjaki morali zaključiti celoten program izobraževanja in usposabljanja v državi članici gostiteljici, da bi se poravnale razlike med zadevnimi zahtevami glede kvalifikacij, kakor so navedene v zgornjem primeru. Pri obravnavi tega vprašanja je Sodišče oblikovalo pojem delnega dostopa¹⁴. Sodišče je trdilo, da morajo države članice pod določenimi pogoji strokovnjaku na zahtevo omogočiti delno opravljanje poklica. Vendar so lahko glede na sodno prakso Sodišča zaradi zaščite prejemnikov storitev in potrošnikov na splošno ustrezne omejitve svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev upravičene, če so takšni ukrepi potrebni in sorazmerni z uresničevanjem cilja.

Uvedba tega načela v Direktivo bi razširila zaščitne ukrepe za strokovnjake, kot so na primer roki, v katerih morajo države članice sprejeti odločitev glede priznanja, tudi na strokovnjake, ki izpolnjujejo pogoje za delni dostop.

Posodobljena direktiva bi lahko ob upoštevanju sodne prakse potrdila tudi merila, po katerih bi se to načelo uporabljalo („na merilih temelječ pristop“). Sodišče meni, da se načelo delnega dostopa uporablja, kadar je možno objektivno ločiti gospodarsko dejavnost, ki jo strokovnjak želi opravljati v državi članici gostiteljici, od drugih dejavnosti, zajetih v zadevnem poklicu v navedeni državi članici. Eno bistvenih meril je, ali se gospodarska dejavnost lahko neodvisno ali samostojno opravlja v državi članici, v kateri je bila pridobljena kvalifikacija. Na primer, inženirju, ki je v eni državi članici opravil specializacijo v hidravliki in želi delati v drugi državi članici, kjer dejavnosti, za katere je usposobljen, izvajajo inženirji s širšimi kvalifikacijami, ki zajemajo tudi delo na cestah, v kanalih in pristaniščih, bi lahko bil omogočen delni dostop do poklica v državi članici gostiteljici. Takemu inženirju bi bilo tudi dovoljeno izvajati dejavnosti, povezane s hidravliko.

To načelo dopušča izjeme, če jih upravičujejo prevladujoči razlogi javnega interesa in so primerne za zagotovitev uresničitve cilja javnega interesa ter ne presegajo tega, kar je nujno za uresničitev tega cilja.

¹⁴ Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos, sodba z dne 19. januarja 2006 (C- 330/03, ZOdl., str. I-801).

Vprašanje 3: Menite, da bi Direktiva z uvedbo načela delnega dostopa in posebnih meril za njegovo uporabo prinesla pomembne koristi? (Prosimo, navedite posebne razloge za morebitna odstopanja od načela.)

2.3. Preoblikovanje skupnih izhodišč

Danes le omejeno število strokovnjakov uživa koristi samodejnega priznavanja. Številni strokovnjaki se na podlagi „splošnega sistema“ zavzemajo za podoben mehanizem, ki bi olajšal njihovo mobilnost. Člen 15 Direktive določa možnost sprejetja skupnih izhodišč. Cilj takšnih platform je odpraviti potrebo po dopolnilnih ukrepih (preizkusno obdobje ali obdobje prilagajanja). Niso orodje za samodejno priznavanje kvalifikacij. Zato doslej ni bilo oblikovana nobena skupna platforma dopolnilnih ukrepov in obstaja širše soglasje, da ni podlage, na kateri bi lahko gradili v prihodnje. Sedanji koncept skupnih izhodišč je neučinkovit. V prihodnosti bi jo bilo treba razširiti, da bi prispevala k doseganju cilja samodejnega priznavanja.

Komisija se želi odzvati na potrebo po olajšanju mobilnosti tako, da bi omogočila enostavnejše priznavanje kvalifikacij. Ta cilj bi lahko dosegli z novim pristopom k skupnim platformam. Takšne platforme bi lahko delovale podobno kot sistem samodejnega priznavanja za zdravnike, zobozdravnike, zdravstvene tehnike, babice, farmacevte, veterinarje in arhitekta, vendar sodelovanje vseh držav članic ne bi bilo potrebno, sodelovalo bi lahko celo manj držav članic, kakor trenutno določa člen 15. Prag za sodelovanje bi lahko bila tretjina držav članic (npr. devet od sedemindvajsetih) namesto dveh tretjin, da bi se izboljšale možnosti za oblikovanje skupnih platform. Ravno tako bi bilo jasno določeno, da se lahko vsaka nesodelujoča država članica kadar koli pozneje pridruži skupni platformi.

Za vsako novo platformo bi bilo treba opraviti test za preverjanje kršitev na notranjem trgu. Tako bi se zagotovilo, da bi bili dogovorjeni pogoji sorazmerni in da skupna platforma ne bi vsebovala preveč podrobnosti, ki bi lahko ovirale mobilnost strokovnjakov iz nesodelujočih držav članic, ki želijo uveljavljati svojo pravico do prostega gibanja na enotnem trgu. Teste za preverjanje kršitev na notranjem trgu bi lahko zagotovila zainteresirana poklicna združenja. Taki testi bi lahko zlasti pomagali ugotoviti, ali bi poklicne izkušnje strokovnjaku iz nesodelujoče države članice omogočile opravljanje poklica v eni od sodelujočih držav.

Skupne platforme bi morale poleg poklicnih organizacij v drugi fazi podpreti vsaj devet držav članic. Na podlagi predloga poklicnega združenja in ob potrebnem podpori zadostnega števila držav članic bi lahko Komisija končno odobrila skupno platformo na podlagi delegiranega akta, katerega okvir bi lahko določila posodobljena direktiva. Primer tekočih prizadevanj na področju skupnih izhodišč je skupno izhodišče za učitelje smučanja.

Vprašanje 4: Ali ste za znižanje najmanjšega števila držav članic, potrebnih za oblikovanje skupnega izhodišča, z dveh tretjin na eno tretjino (npr. devet od sedemindvajsetih držav članic)? Se strinjate s potrebo po testih za preverjanje kršitev na notranjem trgu (po načelu sorazmernosti), ki bi zagotovili, da skupna platforma ne bi ovirala mobilnosti ponudnikov storitev iz nesodelujočih držav članic? (Prosimo, navedite natančne utemeljitve za tak pristop ali proti njemu.) Poklicne kvalifikacije v reguliranih poklicih.

2.4. Poklicne kvalifikacije v reguliranih poklicih

V Aktu za enotni trg je načrtovana dodatna ocena rezerviranih dejavnosti, ki jih lahko opravljajo le posamezniki z natančno določenimi poklicnimi kvalifikacijami. Ravno tako se

Akt zavzema za pregled obsega reguliranih poklicev. Danes je v 27 državah članicah reguliranih približno 4 700 poklicev na podlagi poklicne kvalifikacije. Ti poklici se lahko razdelijo v približno 800 različnih kategorij. Direktiva o poklicnih kvalifikacijah omogoča uporabo mehanizma za medsebojno priznavanje, ki na splošno deluje za večino poklicev. Države članice lahko same določijo zahteve po kvalifikacijah za dostop do nekaterih poklicev kot ustrezno orodje za doseg ciljev javne politike v zvezi z določeno gospodarsko dejavnostjo, npr. zagotovitev varnosti ali zaščite. Vendar so včasih zahteve po kvalifikacijah nesorazmerne ali nepotrebne za doseg ciljev javne politike in lahko ovirajo svobodo gibanja državljanov EU. Tak primer je, kadar država članica gostiteljica od državljan EU, ki že opravlja gospodarsko dejavnost v državi članici svojega porekla, zahteva neupravičene ali nesorazmerne kvalifikacije na takšni ravni ali takšne oblike, da tak posameznik niti s preizkusom poklicne usposobljenosti ali prilagoditvenim obdobjem v skladu z Direktivo o poklicnih kvalifikacijah (t.i. dopolnilni ukrepi), ne bi izpolnjeval pogojev niti imel pravice zahtevati delnega dostopa v skladu s sodno prakso Sodišča (za več informacij o delnem dostopu glej oddelek 2.2). Takemu državljanu ne bi preostalo drugega, kot da opravi celotno usposabljanje, potrebno za pridobitev kvalifikacije v navedeni državi članici gostiteljici.

Vprašanje 5: Ali lahko navedete primer reguliranega poklica, pri katerem bi se državljani EU dejansko lahko znašli v takšnem položaju? Prosimo, obrazložite poklic in zahtevane kvalifikacije ter navedite, zakaj tak položaj ne bi bil upravičen?

3. GRADITI NA DOSEŽKIH

3.1. Dostop do informacij in e-uprave

Strokovnjaki, ki želijo delati v drugi državi članici, morajo poznati in razumeti predpise, ki se zanje uporabljajo. Ocena direktive, zlasti javno posvetovanje iz začetka leta 2011, je pokazala, da je poznavanje in razumevanje predpisov ena glavnih težav, s katerimi se srečujejo zainteresirane strani. Udeleženci posvetovanja so opozorili na nejasnosti v zvezi z določitvijo pristojnega organa za priznavanje njihovih poklicnih kvalifikacij ter v zvezi z dokumenti, ki jih je treba predložiti. Pomanjkljive informacije o tem, katere dokumente je treba predložiti kateremu organu, pogosto ovirajo hitro sprejemanje odločitev v državi članici gostiteljici.

S tem je povezan tudi izziv, kako strokovnjakom zagotoviti primernejši način za predložitev vloge za priznanje njihovih poklicnih kvalifikacij in jim omogočiti, da bodo odločitev o priznavanju prejeli na spletnih straneh e-uprave.

Posodobljena direktiva bi lahko določila, da vsaka država članica vzpostavi osrednje elektronske točke dostopa, na katerih so na voljo vse informacije o pristojnih organih in dokumentih, ki jih je treba predložiti za priznanje poklicnih kvalifikacij za vse strokovnjake, ne glede na njihov poklic ali regijo, v kateri ga nameravajo opravljati. Tako bi obravnavali prvi izziv. Če bi bilo vnaprej jasno, katere dokumente je treba predložiti, bi se preglednost za strokovnjake povečala in bi se bilo mogoče izogniti primerom, ko pristojni organi ne sprejmejo uradne odločitve zaradi nepopolne dokumentacije strokovnjaka migranta (glej člen 51(2) Direktive).

Kot naslednji korak bi lahko z uporabo osrednjih točk dostopa strokovnjakom omogočili, da vse potrebno za priznanje kvalifikacij opravijo na spletu. Tako bi obravnavali drugi izziv.

Kako bi takšne rešitve delovale v praksi pri spoprijemanju z dvema navedenima izzivoma?

Prva možnost bi bila uporaba nacionalnih kontaktnih točk, vzpostavljenih v skladu s členom 57 Direktive. Te točke so strokovnjakom že v pomoč pri pridobivanju informacij in v postopku priznavanja njihovih kvalifikacij. Glavna naloga kontaktnih točk je pisno oziroma telefonsko svetovanje državljanom EU, ki se zanimajo za poklicno mobilnost, in ne toliko zagotavljanje dostopa do informacij o zahtevanih dokumentih in organu, pristojnem za priznavanje kvalifikacij. V prihodnosti bi nacionalne kontaktne točke lahko tudi vzpostavile osrednjo točko dostopa za pridobivanje informacij, hkrati pa s pristojnimi organi usklajevale storitve e-vlade, ki bi omogočale spletno izpolnitev vseh obveznosti.

Druga možnost bi bila uporaba enotnih kontaktnih točk, vzpostavljenih na podlagi Direktive o storitvah¹⁵. Te točke naj bi postale resnični portali e-vlade, ki bi ponudnikom storitev omogočali enostavno spletno pridobitev kakršnih koli informacij v zvezi z njihovimi dejavnostmi (predpisi, postopki, roki). Poleg tega enotne kontaktne točke ponudnikom storitev omogočajo, da na spletu opravijo vse upravne postopke, potrebne za dostop do storitvenih dejavnosti in njihovo izvajanje, vključno s postopki za priznavanje kvalifikacij. To je ključno za skrajšanje postopkov in zmanjšanje obremenitve, ki nastaja zaradi upravnih obveznosti. Trenutno so enotne kontaktne točke dostopne ponudnikom storitev (vključno z dodeljenim osebjem ali samozaposlenimi strokovnjaki), ki jih zajema Direktiva o storitvah¹⁶. Vendar bi se dostop do teh kontaktnih točk lahko razširil, če bi države članice menile, da je to ustrezno, in tako bi bile zajete vse poklicne dejavnosti, ne le tiste, za katere se uporablja Direktiva o storitvah. Podobno bi se lahko države članice oprle na izkušnje, ki jih imajo z enotnimi kontaktnimi točkami, tako, da bi izpopolnile spletne storitve, ki bi poenostavile in pospešile postopke za priznavanje kvalifikacij za vse strokovnjake ob upoštevanju zakonodaje EU na področju varstva podatkov, zlasti Direktive 95/46/ES¹⁷.

Da bi se ustvaril učinek sinergije, je pomembno zagotoviti tesno sodelovanje med storitvami e-uprave držav članic in portalom Tvoja Evropa, ki bo postal enotna kontaktna točka za vse koristne informacije o pravicah EU¹⁸ in izzive, povezane z njihovim uveljavljanjem.

Vprašanje 6: Ali se strinjate, da bi vsaka država članica morala zagotoviti osrednjo elektronsko kontaktno točko, ki bi dala na voljo informacije o pristojnih organih in dokumentih, zahtevanih za priznanje poklicnih kvalifikacij? Ali se strinjate, da bi bilo treba vsem strokovnjakom omogočiti, da postopke za priznanje kvalifikacij opravijo na spletu? (Prosimo, navedite natančne utemeljitve za takšen pristop ali proti njemu.)

3.2. Začasna mobilnost

Leta 2005 je bil uveden nov sistem za olajšanje začasnega opravljanja storitev. Strokovnjakom, ki želijo začasno opravljati storitve in pri tem ohraniti sedež v matični državi članici, ni treba opraviti nobenega postopka priznavanja v državi članici gostiteljici. Države

¹⁵ Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL L 376, 27.12.2006, str. 36).

¹⁶ Glej delovni dokument služb Komisije o prenosu in izvajanju Direktive, SEC(2010) 1292, 22.10.2010, http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/evaluation/staff-working-doc_en.pdf.

¹⁷ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 281, 23.11.1995, str. 31).

¹⁸ Portal Tvoja Evropa razvija Komisija v sodelovanju z državami članicami. Redakcijski odbor portala Tvoja Evropa sestavljajo predstavniki držav članic. Njegova naloga je zagotoviti, da so ustrezne informacije e nacionalne ravni dostopne na portalu in da je ta ustrezno povezan z nacionalnimi informacijskimi portali.

članice lahko zahtevajo le vnaprejšnjo prijavo in spremne dokumente, ki se po potrebi pošljejo pristojnemu organu. Številne države članice v pogosto uporabljajo to možnost.

Pomembno vprašanje se postavi, kadar se strokovnjak iz države članice, v kateri njegov poklic ni reguliran, začasno preseli v državo članico, v kateri je ta poklic reguliran. V takem primeru je nov sistem dostopen le tistim, ki lahko dokažejo dve leti poklicnih izkušenj ali predložijo dokaze, da so opravili regulirano „izobraževanje in usposabljanje“. Nekatere zainteresirane strani se zavzemajo za večjo izbiro za potrošnike, ki jo je možno doseči z razširitvijo obsega manj restriktivnega sistema. Drugi akterji pa menijo, da obstaja tveganje zlorabe, kot je izbiranje najugodnejšega pravnega reda, t.i. *forum shopping*. S posodobitvijo bi bilo treba vzpostaviti ustrezno ravnovesje med tema dvema legitimnima stališčema.

3.2.1. *Potrošniki, ki prečkajo meje*

Pravilo dveh let (člen 5(1) Direktive) je na splošno sprejeto, ker ščiti potrošnike v državah članicah, v katerih se opravlja poklic, vendar je to pravilo lahko nesorazmerno v primeru, ko potrošniki potujejo iz matične države v drugo državo članico in ne izberejo strokovnjaka v državi članici, v katero potujejo, temveč strokovnjaka iz države članice, iz katere prihajajo, na primer, če skupina turistov izbere turističnega vodiča v državi, iz katere prihajajo. V tem primeru nima zadevni strokovnjak nobenega stika z lokalnimi potrošniki v državi članici gostiteljici. Torej zahteva glede vnaprejšnje prijave in dveh let predhodnih poklicnih izkušenj v takem primeru ni nujno upravičena kot zaščita potrošnikov. Spoštovanje izbire potrošnika mora prevladati nad strahom pred *forum shopping*, ki se v takih primerih ne zdi pomemben¹⁹. Zahteva po vnaprejšnji prijavi se torej zdi nepotrebna. Izbira potrošnika bi bila omejena le, če bi tveganja za javno zdravje ali varnost potrošnikov že sama po sebi utemeljevala predhodno preverjanje kvalifikacij (kakor določa člen 7 (4) sedanje Direktive).

Vprašanje 7: Menite, da za strokovnjake iz držav, v katerih njihov poklic ni reguliran, zahteva po dveh letih poklicnih izkušenj ne bi smela veljati v primeru, ko potrošniki prečkajo mejo in ne izberejo lokalnega strokovnjaka v državi članici gostiteljici? Ali bi država gostiteljica v tem primeru še vedno lahko zahtevala vnaprejšnjo prijavo? (Prosimo, navedite natančne argumente za tak pristop oziroma proti takemu pristopu).

3.2.2. *Vprašanje „reguliranega izobraževanja in usposabljanja“*

Strokovnjaki, ki so opravili „regulirano izobraževanje“, so prav tako opravičeni obveznosti dveh let poklicnih izkušenj. V Direktivi je „regulirano izobraževanje“ opredeljeno precej omejujoče, in sicer kot usposabljanje, namenjeno opravljanju določenega poklica, pri čemer je naveden sklic na poseben primer iz Priloge III Direktive.

Vendar se izobraževalni sistemi spreminjajo in Direktiva mora odražati ta razvoj. Za povečanje zaposljivosti v duhu vseživljenjskega učenja so politike izobraževanja in usposabljanja danes vse bolj usmerjene k pridobivanju splošnih, „prenosljivih“ znanj in spretnosti (npr. komunikacija, upravljanje) poleg znanj in spretnosti, povezanih z določenim poklicem (tehnična znanja in spretnosti). Zato morda ni utemeljeno, da bi pojem reguliranega izobraževanja in usposabljanja omejevali na usposabljanje, namenjeno opravljanju določenega poklica (glej člen 3(i) Direktive). Pojem reguliranega izobraževanja bi lahko razširili, da bi zajemal kakršno koli izobraževanje in usposabljanje, priznано v eni od držav

¹⁹ Najbolje bi bilo, da bi ti strokovnjaki imeli evropsko poklicno izkaznico.

članic in relevantno za ta poklic. Europass priloga k diplomi²⁰ ali Europass priloga k spričevalu²¹ bi se lahko uporabljali v ustanovah za usposabljanje. Tako bi bile na voljo informacije o vsebini in ciljih zadevnih programov. S prilagojeno opredelitvijo reguliranega izobraževanja in usposabljanja bi več ustrezno izobraženih strokovnjakov imelo koristi od manj restriktivne ureditve začasne mobilnosti. Hkrati pa bi države članice še naprej lahko zahtevale letno vnaprejšnjo prijavo na podlagi posodobljene direktive (razen kadar zaradi poklicne izkaznice ta prijava ne bi bila več potrebna).

Vprašanje 8: Ali bi po vašem mnenju pojem reguliranega izobraževanja in usposabljanja lahko zajemal vse vrste usposabljanja, priznanega v neki državi članici in relevantnega za določen poklic, in ne le usposabljanja, ki izrecno vodi k določenemu poklicu? (Prosimo, navedite natančne argumente za tak pristop oziroma proti njemu).

3.3. Odpiranje splošnega sistema

3.3.1. Ravni kvalifikacij

Člen 11 Direktive določa pet ravni kvalifikacij, ki temeljijo na vrsti in trajanju usposabljanja. Kadar strokovnjak zaprosi za priznanje svojih kvalifikacij za poklic na podlagi splošnega sistema, mora pristojni organ uporabiti te ravni kvalifikacij za odločitev, ali se za prosilca lahko uporabljajo določbe Direktive. Zdaj se Direktiva ne uporablja, če se kvalifikacija strokovnjaka in kvalifikacija, ki jo zahteva država članica gostiteljica, razlikujeta za dve ali več ravni.

Ko se bo leta 2012 začel uporabljati Evropski okvir kvalifikacij (EOK)²², ki temelji na „rezultatih učenja“, bi lahko prišlo do prekrivanja med ravnmi iz člena 11 in osmimi ravnmi navedenega okvira. Sočasni obstoj dveh sistemov klasifikacije lahko zmede pristojne organe in ostale zainteresirane strani. Študija, ki jo je naročil GD za notranji trg in storitve, prav tako preučuje prednosti in slabosti različnih sistemov razvrščanja za namene priznavanja kvalifikacij. Rezultati študije bodo na voljo jeseni.

Ena od možnosti bi bila zagotoviti, da razvrstitev kvalifikacij iz obsega Direktive ne izključuje nobenih strokovnjakov. Možna rešitev bi bila črtati ravni kvalifikacij iz člena 11 (ter Priloge II, ki je povezana s členom 11). To bi pomenilo, da pristojni organi upravičenosti prosilcev ne bi več določali v skladu z vnaprej določenimi ravnmi kvalifikaciji, vendar bi preučili zlasti največje razlike v usposabljanju, da bi ugotovili, ali so potrebni dopolnilni ukrepi. Pristojni organi torej ne bi več mogli zavrniti prošenj za priznanje na podlagi razlike v

²⁰ Europass priloga k diplomi se hkrati z diplomo podeljuje diplomantom visokošolskih ustanov in služi kot pripomoček za lažje razumevanje visokošolskih kvalifikacij, predvsem izven območja države podeljevalke. Europass priloga k diplomi je bila razvita v sodelovanju z Unescom in Svetom Evrope. Glej http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/vernav/InformationOn/EuropassDiplomaSupplement.csp?loc=sl_SI

²¹ Europass priloga k spričevalu spremlja spričevalo poklicnega in strokovnega izobraževanja in poleg informacij v uradnem spričevalu posreduje dodatne informacije, s čimer pripomore k boljši razumljivosti, kar je predvsem pomembno za delodajalce in ustanove izven države izdajateljice. Za več informacij glej <http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/vernav/InformationOn/EuropassCertificateSupplement.csp?jsessionid=43770C133C7D2B78EA4522BF5ABFF581.wpc1>

²² „Poročila o izkušnjah“ in odzivi na javno posvetovanje kažejo na to, da prijava sistema na podlagi teh vnaprej določenih ravni velja za preveč kompleksno.

ravni kvalifikacij, npr. med univerzitetno diplomu in srednješolsko izobrazbo. Ravno tako strokovnjakov ne bi več mogli izključiti iz priznanja kvalifikacij na podlagi potrdila o poklicnih izkušnjah, ki ga je izdala država članica izvora (kakor zdaj določa člen 11(a) Direktive). Izbris takšnih klasifikacij bi državam članicam omogočil več diskrecije.

Vprašanje 9: Ali podpirate črtanje razvrstitve iz člena 11 (vključno s Prilogo II)? (Prosimo, navedite natančne argumente za tak pristop oziroma proti njemu).

3.3.2. *Dopolnilni ukrepi*

Če se člen 11 črta, obstaja tveganje, da se bo povečalo število dopolnilnih ukrepov. Možna rešitev bi bila, da se sistem dopolnilnih ukrepov preoblikuje v štirih korakih:

1) Člen 14(1) Direktive določa pogoje, pod katerimi lahko država članica gostiteljica uvede dopolnilne ukrepe. Eden od teh pogojev je povezan s trajanjem usposabljanja. Trenutno se lahko dopolnilni ukrepi zahtevajo, če je razlika v trajanju usposabljanja eno leto ali več. Pri tem se odpira vprašanje, ali je člen 14(1) Direktive še vedno upravičen.

2) Člen 13(2) Direktive zahteva, da imajo strokovnjaki vsaj dve leti poklicnih izkušenj, če njihov poklic v državi članici izvora ni reguliran. Če tega pogoja ne izpolnjujejo, zdaj ne morejo uživati koristi „splošnega sistema“. Ni razloga, da bi bili strokovnjaki z manj poklicnimi izkušnjami izključeni. Država članica gostiteljica bi morala v vsakem primeru oceniti njihove kvalifikacije, vključno s poklicnimi izkušnjami. Če bi bile kvalifikacije zelo različne od tistih, ki se zahtevajo v državi gostiteljici, bi lahko ta uvedla ustrezne dopolnilne ukrepe. Člen 13(2) Direktive bi bilo zato treba črtati.

3) Komisija je prejela veliko pritožb državljanov proti organom, ki po njihovem mnenju nalagajo nesorazmerne dopolnilne ukrepe. Če posodobljena Direktiva ne vsebuje več klasifikacije, lahko uvede novo varovalo, da se državljane EU zaščiti pred poljubnimi dopolnilnimi ukrepi. Če pristojni organ v državi članici gostiteljici prosilcu naloži dopolnilni ukrep, mora svojo odločitev izrecno utemeljiti glede na naslednje:

a) velike razlike med usposabljanjem prosilca in usposabljanjem, ki se zahteva v državi članici gostiteljici (zlasti je treba navesti, kateri sestavni deli usposabljanja, ki ga zahteva država članica gostiteljica, niso v zadostnem obsegu zajeti v usposabljanju, ki ga je opravil prosilec, ter zakaj so te razlike opredeljene kot „velike razlike“);

b) zakaj te velike razlike strokovnjaku preprečujejo, da bi opravljal svoj poklic v državi članici gostiteljici.

4) Za olajšanje izvajanja dopolnilnih ukrepov bi lahko določbe Kodeksa ravnanja v zvezi z nacionalnimi upravnimi praksami, ki spadajo pod Direktivo²³ (kot npr. zahteva, da pristojni organi vsaj dvakrat na leto omogočijo opravljanje preizkusa poklicne usposobljenosti), postale obvezne. Vendar za druge upravne prakse Kodeks ravnanja ne bi smel biti obvezen.

Vprašanje 10: Če se člen 11 Direktive črta, ali bi bilo treba v posodobljeni direktivi izvajati štiri zgoraj navedene korake? Če ne podpirate izvajanja vseh štirih korakov, navedite, ali podpirate katerega izmed njih? (Prosimo, navedite natančne argumente za te korake oziroma proti njim?)

3.3.3. *Delno kvalificirani strokovnjaki*

Direktiva lajša mobilnost v celoti kvalificiranim strokovnjakov. Ne uporablja se za

²³ Glej: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/future/cocon_sl.pdf

posameznike, ki so sicer opravili študij, ampak še niso popolnoma kvalificirani za neodvisno opravljanje svojega poklica. Vendar želi vse več ljudi uživati koristi notranjega trga prek opravljanja plačane in nadzorovane prakse v tujini. Sodišče je v zadevi *Morgenbesser*²⁴ pojasnilo, da se pravila Pogodbe o prostem gibanju uporabljajo za take primere in da države članice posameznikom ne morejo preprečiti, da bi opravili plačano in nadzorovano prakso, če to možnost nudijo svojim državljanom. Države članice morajo kvalifikacije prosilca primerjati s kvalifikacijami, ki jih zahtevajo same, da bi ocenile, ali so njegove kvalifikacije vsaj enakovredne ustreznim nacionalnim kvalifikacijam, če že niso enake.

V skladu s sodno prakso na podlagi zadeve *Morgenbesser* bi lahko v posodobljeni direktivi potrdili dve načeli: postopkovna varovala Direktive bi se lahko razširila na diplomante visokošolskega usposabljanja, ki želijo plačane in nadzorovane praktične izkušnje iz svojega poklica pridobiti v tujini, pod pogojem, da je nadzorovana praksa omogočena državljanom države članice gostiteljice. Pri tem gre zlasti za roke, v katerih morajo pristojni organi sprejeti odločitve, ter tudi za obveznost do potrditve prejema prošnje v določenem roku in obvestitve prosilca o morebitnih manjkajočih dokumentih v njegovi dokumentaciji. Hkrati bi lahko Direktiva jasno določala, da država izvora ne more zavrniti priznanja prakse izključno z utemeljitvijo, da je bila opravljena v tujini. Postopkovna varovala Direktive bi se lahko uporabljala tudi v takšnih primerih.

Vprašanje 11: Ali bi podprli razširitev ugodnosti Direktive na diplomante z akademsko izobrazbo, ki želijo v tujini opraviti nadzorovano obdobje plačanih praktičnih izkušenj v svojem poklicu? (Prosim, navedite natančne argumente za ali proti takšnemu pristopu.)

3.4. Izrabljanje potenciala sistema IMI

3.4.1. Obvezna uporaba sistema IMI za vse poklice

Sodelovanje med državami članicami preko sistema IMI se že uporablja v vsakdanji praksi. Vendar za pristojne organe ni obvezno, kadar gre za strokovnjake, katerih dejavnosti so izvzete iz Direktive o storitvah. Odziv pristojnih organov v poročilu o stanju iz leta 2010 in javno posvetovanje pričata o široki podpori obvezni uporabi sistema za poklice, ki niso vključeni v Direktivo o storitvah. Eden od načinov za posodobitev Direktive bi bila zagotovitev, da vsi pristojni organi prek sistema IMI odgovorijo na vprašanja sorodnih organov v preostalih državah članicah²⁵.

3.4.2. Mehanizem opozarjanja na poklice v zdravstvu

Še pomembneje, lahko bi vpeljali proaktivnejšo obliko sodelovanja: Mehanizem opozarjanja že obstaja za poklice, ki so vključeni v Direktivo o storitvah, in omogoča pristojnim organom, da se pod določenimi pogoji medsebojno obveščajo o vseh storitvenih dejavnostih, ki bi lahko resno ogrozile zdravje in varnost ljudi ali okolja. Zaradi tega v ta mehanizem opozarjanja

²⁴ Sodba Sodišča z dne 13. novembra 2003 v zadevi *Morgenbesser* (C-313/01, Recueil, str. I-13467). (Ta sodba je bila potrjena s sodbo Sodišča v zadevi *Pešla* proti Justizministerium Mecklenburg-Vorpommern (C-345/08).

²⁵ Če to sodelovanje zajema obdelavo osebnih podatkov je pomembno usklajevanje z ustrežno zakonodajo EU, kot navaja člen 56.2 Direktive o priznavanju poklicnih kvalifikacij, s sklicevanjem zlasti na Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 281, 23.11.1995, str. 31).

sodijo obrtne dejavnosti, ne pa dejavnosti zdravstvenih delavcev, ki niso vključene v Direktivo o storitvah.

Katera rešitev je najustreznejša za zdravstvene delavce? **Prva možnost** bi bila, da se za zdravstvene delavce uporabi isti mehanizem opozarjanja kot za poklice, ki jih zajema Direktiva o storitvah. Opozarjanje bi bilo tako omejeno na okoliščine, ko obstajajo jasni dokazi, da se zdravstveni delavec seli v drugo državo članico, čeprav je podvržen sankcijam, ki ga ovirajo pri opravljanju poklicne dejavnosti v matični državi članici. Opozarjanje bi bilo omejeno na določene države članice, v katerih obstaja zadostna verjetnost pojava tveganj ali škode, kar pomeni upoštevanje vseh dejavnikov, ki bi lahko pokazali, da je delavec verjetno dejaven v drugih državah članicah. **Druga možnost**, ki bi učinkoviteje zaščitila paciente, bi bila vpeljava obveznosti izdaje opozorila vsem državam članicam, ko zdravstveni delavec izgubi pravico do opravljanja svoje dejavnosti zaradi sankcij v državi članici. Vsak ukrep, sprejet v zvezi s tem, mora biti v skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti z varstvom osebnih podatkov in pravico do učinkovitega pravnega sredstva.

Vprašanje 12: Katera od obeh možnosti za vpeljavo mehanizma opozarjanja za zdravstvene delavce znotraj sistema IMI vam je ljubša?

Možnost 1: Razširitev uporabe mehanizma opozarjanja, kot je predvidena v Direktivi o storitvah, na vse strokovnjake, vključno z zdravstvenimi delavci? (Država članica pošiljateljica bi odločila, na katero drugo državo članico, naj bo naslovljeno opozorilo.)

Možnost 2: Vpeljava širše in strožje obveznosti opozarjanja za države članice, da nemudoma opozorijo vse preostale države članice, če zdravstveni delavec zaradi disciplinske sankcije ne sme več opravljati svoje dejavnosti? (Država članica pošiljateljica bi bila obvezana, da vsako opozorilo naslovi na vse ostale države članice.)

3.5. Jezikovne zahteve

V skladu s členom 53 Direktive morajo imeti strokovnjaki jezikovno znanje, potrebno za opravljanje svojih dejavnosti v državah članicah gostiteljicah. V tem oziru morajo države članice skrbno upoštevati načelo sorazmernosti, ki izključuje sistematična preverjanja jezikovnega znanja. Posamezno preverjanje jezikovnega znanja vsakega državljana EU, ki ga zanima poklicna mobilnost, je lahko zakonit način varovanja interesov potrošnikov in pacientov, vendar lahko nesorazmerno sistematično preverjanje jezikovnega znanja tujim strokovnjakom na nepravilni način prepreči opravljanje poklicne dejavnosti. Delodajalci nosijo glavno odgovornost za zagotavljanje, da se pridobi vse potrebno strokovno jezikovo znanje.

V redkih državah članicah poteka javna razprava o jezikovnih zahtevah za zdravstvene delavce. Vprašanje jezikovnega znanja zdravstvenih delavcev postaja vse pomembnejše z naraščanjem njihovih preseljevanj in je zlasti pereče v primeru zdravstvenih delavcev, ki koristijo samodejno priznavanje in prihajajo v neposreden stik s pacienti. Bi morali zdravstveni delavci opravljati preverjanja jezikovnega znanja? Če je temu tako, kdaj?

– Ena možnost bi bila pojasnitev kodeksa ravnanja²⁶, kar bi olajšalo prihodnje prilagoditve.

²⁶ Države članice lahko trenutno nadzorujejo, ali imajo strokovnjaki zadostno jezikovno znanje za opravljanje svojih dejavnosti, vendar morajo to početi sorazmerno. To pomeni, da ne morejo sistematično preverjati znanja tujih strokovnjakov. Strokovnjaki bi morali biti zmožni dokazati svoje jezikovno znanje z ostalimi sredstvi (npr. diplomo, pridobljeno v ustreznem jeziku, poklicnimi izkušnjami v državi, jezikovnimi spričevali itd.). To pomeni tudi, da se raven jezikovnega znanja

– Druga možnost bi bila, da bi v Direktivo vključili pravilo, ki bi se uporabljalo posebej za zdravstvene delavce v neposrednem stiku s pacienti. Ta določba bi omogočila enkratni nadzor potrebnega jezikovnega znanja, preden zdravstveni delavec prvič pride v neposreden stik s pacienti.

Vprašanje 13: Katera od zgoraj opisanih možnosti vam je ljubša?

Možnost 1: Pojasnitev obstoječih pravil v kodeksu ravnanja;

Možnost 2: Sprememba same Direktive v zvezi z zdravstvenimi delavci, ki imajo neposreden stik s pacienti in koristijo samodejno priznavanje.

4. POSODOBITEV SAMODEJNEGA PRIZNAVANJA

4.1. Tristopenjski pristop k posodobitvi

Direktiva o priznavanju poklicnih kvalifikacij določa vrsto usklajenih minimalnih pogojev usposobljenosti zdravnikov, zobozdravnikov, splošnih medicinskih sester, babic, farmacevtov, veterinarjev in arhitektov. Te minimalne zahteve usposobljenosti so bile vrsto let podlaga za samodejno priznavanje. Sistem samodejnega priznavanja za te poklice velja za zelo uspešnega. Vendar so nekateri pogoji glede usposobljenosti stari že trideset let in številne interesne skupine zahtevajo, da se Direktiva posodobi. Posodobljena Direktiva bi morala kot izhodišče obdržati osnovna načela samodejnega priznavanja s prilagodljivim mehanizmom za posodobitev določenih zahtev glede usposobljenosti. Ta mehanizem bi se nato lahko uporabil za postopno vgradnjo tekočih izobraževalnih reform v ureditev samodejne posodobitve. Hkrati mora posodobitev upoštevati stalen znanstveni in tehnični napredek, zato se lahko izvede v treh fazah:

V prvi fazi bi se lahko spremenila sama Direktiva, da bi pojasnila in prilagodila temelje zahtev usposobljenosti, kot sta pojasnitev minimalnih obdobij usposabljanja in okrepitev ukrepov, ki podpirajo kakovost storitev strokovnjakov. Poleg tega je treba spremeniti institucionalni okvir, da bi zamenjali trenutni sistem komitologije z izvedbenimi ali delegiranimi akti²⁷. V skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije bi se Svet ministrov in Evropski parlament – v idealnih razmerah – odločila glede teh sprememb na predlog Komisije, ki bo predstavljen pred koncem leta 2011. Akt o enotnem trgu z dne 13. aprila kaže, da bo politični sporazum o tej fazi sklenjen do konca leta 2012.

V drugi fazi bi se okvir novo uvedenih izvedbenih ali delegiranih aktov uporabil za posodobitev obstoječih objektov usposabljanja za vse zadevne poklice in pa za razvoj sklopov kompetenc, kjer je to potrebno. (V tem oziru je treba upoštevati, da je Komisija že pooblaščenca za delovanje v okviru obstoječega postopka komitologije.) Spremembe na teh področjih bi zahtevale predhodno udeležbo pristojnih organov, ki so se že začeli medsebojno povezovati, da bi razvili strokovno znanje in uspešno pomagali Komisiji pri ocenjevanju zdajšnje Direktive v letu 2010. Ta druga faza bi se začela leta 2013 in bi se lahko zaključila leta 2014.

razlikuje glede na vrsto dejavnosti in okvir, v katerem se bo opravljala. Prav tako lahko nadzor jezikovnega znanja poteka samo po koncu postopka priznavanja in ne more biti razlog za odklonitev priznavanja poklicnih kvalifikacij kot takih.

²⁷

Glej člena 290 in 291 Pogodbe.

Končno, v **tretji fazi** bi se lahko usklajevanje minimalnih zahtev glede usposobljenosti nadalje izboljšalo, če bi bilo to potrebno, na primer z nadomestitvijo sistema ur usposabljanja z evropskim sistemom prenašanja in zbiranja kreditnih točk (ECTS)²⁸ v državah članicah, da bi olajšali samodejno priznavanje v prihodnosti. Potekajoča zunanja študija o vplivu izobraževalnih reform²⁹, bo ocenila morebitne prednosti uporabe kreditnih točk na tem področju. Glede na izid študije se lahko predvidi mehanizem za pojasnitev najmanjšega števila let, določenega v posodobljeni Direktivi, v smislu enakovrednega števila kreditnih točk. Vendar bi to zahtevalo nadaljnji trud ter sodelovanje univerz in strokovnjakov. Prva ocenjevanja bi se lahko začela leta 2014:

Vprašanje 14: Bi podprli trifazni pristop k posodobitvi minimalnih zahtev glede usposobljenosti iz Direktive, ki bi zajemal naslednje faze:

- prvo fazo za pregled temeljev, predvsem minimalnih obdobjih usposabljanj, in pripravo institucionalnega okvirja za nadaljnje prilagoditve kot del posodobitve Direktive med letoma 2011–2012;
- drugo fazo (2013–2014) za gradnjo na pregledanih temeljih, vključno s pregledom subjektov usposabljanja in začetnega dela v zvezi z dodajanjem kompetenc, z uporabo novega institucionalnega okvirja, kjer je to potrebno; ter
- tretjo fazo (po letu 2014) za obravnavo vprašanja kreditnih točk z uporabo novega institucionalnega okvirja?

4.2. Povečevanje zaupanja v samodejno priznavanje

Številni pristojni organi so v svojih poročilih o stanju zahtevali okrepitev sistema samodejnega priznavanja. Nekateri izmed njih trdijo, da je potrebna večja uskladitev minimalnih obdobjih usposabljanj v Direktivi, na primer z uvedbo številnih ur usposabljanja ali pojasnitve, ali se morajo uporabljati tako leta kot ure usposabljanja. Drug korak k napredku bi bil razmislek o tem, katero telo ali organ na državni ravni bi lahko prevzel večjo odgovornost pri zagotavljanju, da vsebine usposabljanja za pridobitev določenega strokovnega naziva vedno izpolnjujejo zahteve Direktive.

4.2.1. Pojasnjevanje statusa strokovnjakov

Direktiva o priznavanju poklicnih kvalifikacij določa vrsto usklajenih minimalnih pogojev usposobljenosti zdravnikov, zobozdravnikov, splošnih medicinskih sester, babic, farmacevtov, veterinarjev in arhitektov. Te minimalne zahteve usposobljenosti so trenutno edina podlaga za samodejno priznavanje kvalifikacij teh strokovnjakov. Diplome, ki dokazujejo izpolnjevanje minimalnih zahtev usposobljenosti, zadostujejo za priznavanje svojih imetnikov v državah članicah, v katerih niso pridobili kvalifikacij. Vendar se lahko pojavijo okoliščine, v katerih imetniki diplom izgubijo pravico do opravljanja poklica, za katerega so bili usposobljeni v matični državi članici (na primer, ker jim ni uspelo izpolniti državnih zahtev glede nenehnega strokovnega razvoja).

²⁸ Več informacij je na voljo na spletni strani: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm.

²⁹ Študija, ki jo je izvedlo Združeno kraljestvo, bo objavljena v oktobru.

Trenutno je v Direktivi vrzel. V primeru začasnega opravljanja storitev morajo strokovnjaki dokazati, da imajo pravico do njihovega opravljanja v matični državi članici in jim tega ni prepovedano opravljati, na primer, ker niso izpolnjevali domačih zahtev glede nenehnega strokovnega razvoja. V primeru opravljanja dejavnosti ni nobene izrecne določbe. Lahko bi bilo samoumevno, da se ta zahteva razširi na primere, ko želi strokovnjak stalno opravljati svojo dejavnost v drugi državi članici. To bi moralo na primer preprečiti zdravnikom, ki ne smejo več opravljati svoje prakse v eni državi članici, da bi se preselili v drugo.

Vprašanje 15: Ko strokovnjaki zaprosijo za opravljanje dejavnosti v državah članicah, v katerih niso pridobili svojih kvalifikacij, morajo državi članici dokazati, da imajo pravico do opravljanja svojega poklica v matični državi članici. To načelo se uporablja v primeru začasne mobilnosti. Ali bi se moralo razširiti na primere, ko želi strokovnjak opravljati svojo dejavnost? (Prosim, navedite natančne argumente za ali proti takšnemu pristopu.) Ali obstaja potreba, da bi Direktiva obširnejše obravnavala vprašanje nenehnega poklicnega razvoja?

4.2.2. Pojasnjevanje minimalnih obdobj usposabljanj za zdravnike, medicinske sestre in babice

Trenutno je minimalno trajanje usposabljanja za nekatere sektorske poklice izraženo v letih ali urah usposabljanja. To lahko povzroči nesporazum, ali ti dve merili predstavljata dve možnosti ali naj se uporabljata skupaj. Številne zainteresirane strani predlagajo, da bi merili združili. Posodobljena Direktiva bi lahko to razjasnila za zdravnike, medicinske sestre in babice, za katere sta oba pogoja že uveljavljena, vendar predstavljena kot možnosti.

Vprašanje 16: Ali podpirate razjasnitev minimalnih zahtev usposobljenosti za zdravnike, medicinske sestre in babice, da bi poudarili kumulativno uporabo pogojev glede najmanjšega števila let in ur usposabljanja? (Prosim, navedite natančne argumente za ali proti temu pristopu.)

4.2.3. Zagotavljanje večje skladnosti na državni ravni

Samodejno priznavanje poklicev, za katere so bile usklajene minimalne zahteve usposobljenosti, se odobri na podlagi strokovnih nazivov, dodeljenih predstavnikom poklicev, potem ko se izpolnijo minimalne zahteve glede vsebin usposabljanja, ki jih določa Direktiva. Vendar se vsebine usposabljanja sčasoma razvijajo. Poleg tega so mnoge univerze uvedle reforme v skladu z bolonjskim procesom³⁰, kar vodi k številnim spremembam, kot je premik k poučevanju, osredotočenemu na učence. Zaradi tega se pojavlja vprašanje, kako lahko države članice v prihodnosti zagotovijo, da univerze in izobraževalne ustanove glede na nenehne reforme upoštevajo okvir, ki ga določa Direktiva.

Drug izziv je povezan z državami članicami, ki Komisijo obveščajo o novem razvoju, predvsem o novih strokovnih nazivih, dodeljenih v državah članicah. V praksi takšne informacije pogosto pridejo, ko zadevni diplomanti zapustijo univerze s svojimi diplomami, kar nekaterim diplomantom omejuje možnost, da bi koristili samodejno priznavanje ali vsaj ustvarja veliko negotovost glede prostega gibanja.

³⁰ Bolonjski proces je bil uveden leta 1999, da bi zagotovili bolj primerljiv, združljiv in skladen sistem višjega in visokošolskega izobraževanja v Evropi. Dodatne informacije so na voljo na spletni strani <http://www.ehea.info/>.

V zvezi s tema dvema vprašanjema bi posodobljena Direktiva lahko vključevala zahtevo, naj države članice sporočijo nove spremembe diplom, takoj ko jih potrdijo pooblaščen organ ali druga javna telesa, torej preden študentje diplomirajo s priglasienimi diplomami. Pristojni organi (ki jih ne bi bilo potrebno na novo ustanavljati) bi prevzeli funkcijo nacionalne skladnosti, ki bi zagotavljala upoštevanje usklajenih minimalnih zahtev usposobljenosti v skladu z Direktivo. Vsa obvestila bi lahko spremljalo ustrezno poročilo organa, ki vrši funkcijo nacionalne skladnosti. Te spremembe ne bi zgolj okrepile zaupanja mladih diplomantov, da lahko koristijo samodejno priznavanje, temveč tudi zaupanje med državami članicami.

Vprašanje 17: Ali se strinjate, da države članice izdajo uradna obvestila, takoj ko je odobren nov program izobraževanja in usposabljanja? Se strinjate z obveznostjo držav članic, da Komisiji predložijo poročilo o skladnosti vsakega programa izobraževanja in usposabljanja za pridobitev naziva, o katerem Direktiva obvesti Komisijo? Bi države članice v ta namen morale določiti funkcijo nacionalne skladnosti? (Prosim, navedite natančne argumente za ali proti temu pristopu.)

4.3. Zdravniki: zdravniki specialisti

Komisija je prejela številne pripombe glede strokovnih usposabljanj, ki se osredotočajo predvsem na dve vprašanji. Prvič, uporaba samodejnega priznavanja se trenutno lahko razširi na nove specializacije, če specializacija obstaja v vsaj dveh petinah držav članic. Ta prag bi lahko odvrčal od inovacij ali omejil možnosti za vključevanje novih zdravniških specializacij v Direktivo. Morda bi bilo primerno znižati prag zahtevanega števila držav članic iz dveh petin na eno tretjino. Tako bi prag za vključitev novih specializacij v Direktivo ustrezal pragu, predlaganemu za skupna izhodišča (glej poglavje 2.3).

Vprašanje 18: Se strinjate, da bi se moral prag najmanjšega števila držav članic, v katerih obstaja zdravniška specializacija, znižati iz dveh petin na eno tretjino? (Prosim, navedite natančne argumente za ali proti temu pristopu.)

Drugo vprašanje zadeva splošni okvir za organizacijo specialističnih usposabljanj. Direktiva ne pušča veliko prostora za priznavanje predhodnega učenja kot dela usposabljanja na tečajih, ki so najmanj enakovredni usposabljanju za določeno specializacijo. To je posebej pomembno za specializacije, ki so se razvile iz interne medicine ali splošne kirurgije³¹. Če je zdravnik opravil specialistično usposabljanje in nato opravlja drugo specialistično usposabljanje, bi načeloma moral od vsega začetka opravljati celotni program usposabljanja za drugo specializacijo. Posodobitev Direktive bi bila lahko priložnost, da se državam članicam omogoči odobritev delnih odstopanj od delov specialističnega usposabljanja, če so zdravniki ta del usposabljanja že opravili v okviru drugega programa specialističnega usposabljanja.

Vprašanje 19: Ali se strinjate, da bi posodobitev lahko Direktive državam članicam predstavljala možnost za odobritev delnih oprostitev, če bi bil del usposabljanja že opravljen v okviru drugega specialističnega programa usposabljanja? Če se strinjate, ali menite, da

³¹ V okviru interne medicine to zajema naslednjih 11 specializacij: imunologijo, revmatologijo, respiratorno medicino, gastroenterologijo, kardiologijo, endokrinologijo, geriatrico, nefrologijo, splošno hematologijo, nalezljive bolezni in klinično onkologijo. Naslednjih 11 specializacij bi lahko šteli za tesno povezane s splošno kirurgijo: plastična kirurgija, torakalna kirurgija, pediatrična kirurgija, vaskularna kirurgija, gastroenterološka kirurgija, nevrokirurgija, ortopedija, maksilofacialna kirurgija, stomatologija, zobna, oralna in maksilofacialna kirurgija ter vaskularna kirurgija in urologija.

obstajajo pogoji, ki bi jih bilo potrebno izpolniti, da bi koristili delno oprostitev? (Prosim, navedite natančne argumente za ali proti temu pristopu.)

4.4. Medicinske sestre in babice

Zahteva za sprejetje v program usposabljanja medicinskih sester je trenutno najmanj deset let splošnega izobraževanja (enaka zahteva velja za usposabljanje babic v sklopu tako imenovanega usposabljanja smer 1 (Člen 40(2)(a)). Vendar se je poklic medicinske sestre v zadnjih treh desetletjih zelo razvil: zdravstvena oskrba na domu, uporaba kompleksnih terapij in nenehen razvoj tehnologije zagotavljajo možnost samostojnejšega dela medicinskih sester. V več državah članicah se zaradi pomanjkanja zdravnikov od medicinskih sester in babic pričakuje opravljanje nalog, ki so jih prej opravljali samo zdravniki. Pri tem se pojavlja pomislek, da dijaki, ki se vpišejo v šolo za medicinske sestre po samo desetih letih splošnega izobraževanja, nimajo potrebnih osnovnih spretnosti in znanja, da bi začeli usposabljanje, ki naj bi jih pripravilo za opravljanje kompleksnih zdravstvenih storitev. Ena možnost bi bila torej zahteva, da države članice dovolijo, da se v tečaj usposabljanja za medicinske sestre sprejmejo samo kandidati z najmanj dvanajstimi leti splošnega izobraževanja (isto bi moralo veljati za usposabljanje babic „smer 1“). Ta zahteva že obstaja v številnih državah članicah. Druga možnost bi bila ohranitev obstoječega stanja.

Vprašanje 20: Katera od zgoraj opisanih možnosti vam je ljubša?

Možnost 1: Ohranitev zahteve glede desetih let splošnega šolskega izobraževanja.

Možnost 2: Povečanje zahteve iz deset na dvanajst let splošnega šolskega izobraževanja.

4.5. Farmacevti

Tradicionalna vloga farmacevta se spreminja od zgolj oskrbovanja z zdravili na bolj neposreden odnos s pacientom, vključno s svetovanjem, zagotavljanjem informacij in celo z nadzorovanjem, spremljanjem in prilagajanjem zdravljenja, če je to potrebno. Vse pomembnejši postaja princip „lokalne lekarne“. Več zainteresiranih strani predlaga razširitev seznama strokovnih dejavnosti, ki jih sme farmacevt opravljati v državi članici in so določene s členom 45(2) Direktive, da bi se odrazile te spremembe. Zainteresirane strani najpogosteje zahtevajo vključitev „farmaceutske oskrbe“, „lokalne lekarne“ in „farmakovigilance“ kot novih strokovnih dejavnosti. Številne zainteresirane strani predlagajo, naj Direktiva (trenutno člen 44(2)(b)) določi obvezno obdobje praktičnega usposabljanja šestih mesecev takoj po zaključku akademskega usposabljanja, da bi se bodočega farmacevta pripravilo na njegovo vlogo.

Drugo vprašanje je, ali bi morale biti države članice upravičene do tega, da popolnoma usposobljenim farmacevtom, ki so pridobili svoje kvalifikacije v drugi državi članici, prepovejo odprtje novih lekarn. Člen 21(4) Direktive zdaj dovoljuje državam članicam, da ne izvajajo samodejnega priznavanja farmacevtskih kvalifikacij za ustanovitev ali upravljanje novih lekarn, vključno s tistimi, ki so bile odprte manj kot tri leta. To je v nasprotju s splošnim načelom samodejnega priznavanja in predstavlja diskriminacijo farmacevtov EU. Diskriminacija državljanov EU iz ostalih držav članic se ne ujema z enotnim trgov. Irska je že prenehala z uporabo tega odstopanja in VB jo namerava opustiti do poletja. Z namenom spodbujanja svobodnega gibanja farmacevtov in polnega izvajanja načela samodejnega priznavanja se predlaga, da bi se ta določba lahko izbrisala. Člen 61 Direktive vsekakor že dovoljuje odstopanja, če se pojavi resnična potreba.

Vprašanje 21: Se strinjate, da bi se moral seznam dejavnosti farmacevtov razširiti? Podpirate predlog, da se doda zahteva po šestmesečnem usposabljanju, kot je opisano zgoraj? Podpirate črtanje člena 21(4) Direktive? (Prosim, navedite natančne argumente za ali proti temu pristopu.)

4.6. Arhitekti

V številnih državah članicah univerze ponujajo najmanj petletni učni načrt za študij arhitekture. Direktiva tega trenda nikakor ne ovira: zahteve usposobljenosti za štiriletno akademsko usposabljanje arhitektov, določeno v členu 46 Direktive, so samo minimalne ter omogočajo državam članicam in univerzam uporabo višjih standardov pri izobraževanju bodočih arhitektov. Kljub temu strokovne organizacije, ki zastopajo arhitekto, predlagajo podaljšanje najkrajšega usposabljanja iz Direktive iz štirih na pet let, da bi se tako odrazil razvoj poklica.

Zaradi predloga o uskladitvi petletne zahteve na ravni EU se pojavljajo pereča vprašanja. Prvič, Komisija ne more potrditi, katera izmed diplom, ki so že bile objavljene v Direktivi na podlagi njihove skladnosti s trenutnimi določbami, dokazuje petletno usposabljanje. Zaradi tega bi uskladitev minimalnega trajanja na pet let zahtevala ureditev pridobljenih pravic za arhitekto, katerih usposabljanje se je začelo (ali se bo začelo) pred začetkom veljavnosti posodobljene Direktive v letu 2012 ali 2013, poleg že obstoječe ureditve pridobljenih pravic za arhitekto, ki so se usposabljali pred začetkom veljavnosti prve Direktive o arhitektih iz leta 1985 (glej člen 49 Direktive 2005/36/ES v povezanosti s Prilogo VI).

Drugič, ta rešitev bi znatno omejila prilagodljivost brez obravnavanja druge resnične težave, povezane z mobilnostjo: kako upoštevati nadzorovano strokovno prakso, vidik izobraževanja arhitektov, ki je v številnih državah članicah že priznan kot pomembna značilnost usposabljanja arhitektov?

Glede na to obstajata dve možnosti:

Prva možnost bi bila ohranitev obstoječe zahteve po štirih letih.

Druga možnost bi bila približanje določb Direktive k obstoječim razmeram v večini držav članic, medtem ko bi vsaki izmed njih omogočili stopnjo prožnosti/prilagodljivosti: arhitekti bi morali dokazati vsaj pet let akademskega usposabljanja, ki mu sledi najmanj eno leto nadzorovanih praktičnih izkušenj, ali najmanj štiri leta akademskega usposabljanja z najmanj dvema letoma nadzorovanih praktičnih izkušenj. Tako bi v Evropski uniji postal popolnoma usposobljen arhitekt v najmanj šestih letih in to bi vedno vključevalo nadzorovano prakso.

Vprašanje 22: Katera od zgoraj opisanih možnosti vam je ljubša?

Možnost 1: Ohranitev trenutne zahteve po najmanj štirih letih akademskega usposabljanja?

Možnost 2: Dopolnitev trenutne zahteve po najmanj štiriletnem akademskem usposabljanju z zahtevo po dveh letih strokovne prakse. Kot drugo možnost bi arhitekti lahko izpolnjevali pogoje za samodejno priznavanje po zaključku petletnega akademskega programa, dopolnjenega z vsaj enim letom strokovne prakse.

4.7. Samodejno priznavanje na področjih obrti, trgovine in industrije

Na področjih obrti, trgovine in industrije je samodejno priznavanje odvisno od dveh pogojev: (1) določenega števila let izkušenj, ki se razlikuje glede na dejavnost; in (2) jasne opredelitve

poklicne dejavnosti na podlagi Priloge IV Direktive. V zvezi s prvim pogojem je ovrednotenje pokazalo, da ni razlogov za spremembo najmanjšega števila let potrebnih izkušenj. V zvezi z drugim pogojem obstaja mnenje, da Priloga IV v svoji trenutni obliki vedno ne omogoča jasne opredelitve poklica na podlagi v njej naštetih dejavnosti. Trenutno se Priloga IV nanaša na Mednarodno klasifikacijo industrijskih standardov vseh gospodarskih dejavnosti (ISIC)³², čeprav ne na njeno najnovejšo verzijo, in včasih sega v 50. in 60. leta prejšnjega stoletja.

Ena možnost bi bila, da bi za podlago vzeli isto klasifikacijo ISIC, vendar v njeni nazadnje pregledani obliki iz leta 2008, ki zdaj vključuje natančneje opredeljen seznam dejavnosti. Ob naglem tehnološkem razvoju sta pomembni opredelitev in posodobitev kvalifikacij ter ustreznih poklicev. Različne zainteresirane strani so kot alternativne rešitve predlagale tudi enotni besednjak javnih naročil EU³³, ki se redno posodablja, in nomenklaturu Mednarodne klasifikacije industrijskih standardov (ISCO)³⁴, ki je bila nazadnje spremenjena leta 2008.

Medtem ko bi posodobljena Direktiva morala ohraniti načelo samodejnega priznavanja za poklice na področju obrti, trgovine in industrije, bi se klasifikacija samih dejavnosti lahko izvedla pozneje, in sicer na podlagi rezultatov raziskave.

Vprašanje 23: Katera od naslednjih možnosti vam je ljubša?

Možnost 1: Takojšnja posodobitev z nadomestitvijo klasifikacije ISIC iz leta 1958 s kvalifikacijo ISIC iz leta 2008?

Možnost 2: Takojšnja posodobitev z nadomestitvijo Priloge IV s skupnim besednjakom, ki se uporablja na področju javnih naročil?

Možnost 3: Takojšnja posodobitev z nadomestitvijo Priloge IV z nomenklaturu ISCO, ki je bila nazadnje spremenjena pred letom 2008.

Možnost 4: Posodobitev v dveh fazah: potrjevanje v posodobljeni direktivi, da se samodejno priznavanje še naprej uporablja za dejavnosti, povezane z obrtjo in trgovino ter za industrijske dejavnosti. S tem povezane dejavnosti so še naprej določene v Prilogi IV do leta 2014, ko bo delegirani akt vzpostavil nov seznam dejavnosti. Seznam dejavnosti bi moral temeljiti na klasifikacijah, predstavljenih pod možnostmi 1, 2 ali 3.

4.8. Kvalifikacije tretjih držav

Direktiva o priznavanju poklicnih kvalifikacij se pravzaprav nanaša na državljane EU s kvalifikacijami, ki so jih pridobili v državi članici EU. Vendar prav tako pomaga državljanom EU s kvalifikacijami, ki so jih pridobili zunaj Evropske unije (na primer diplomo iz Kanade ali Kitajske):

³² Nomenklatura, ki so jo leta 1948 sprejeli Združeni narodi in jo spremenili leta 1958, 1968, 1989 in 2006 (zadnja spremenjena različica je bila objavljena leta 2008).

³³ Glej UREDBO (ES) št. 2195/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. novembra 2002 o enotnem besednjaku javnih naročil (CPV), (UL L 340, 16.12.2002, str. 1) in nazadnje spremenjeno leta 2009. Na voljo na spletni strani: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:340:0001:0001:EN:PDF>

³⁴ Sprejela jo je Mednarodna organizacija dela (MOD) in je na voljo na spletni strani: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/index.htm>

Direktiva se nanaša na državljane EU, ki so kvalifikacije prvotno pridobili v tretji državi, če je takšna kvalifikacija že bila priznana v državi članici in je zadevni državljan EU že pridobil tri leta strokovnih izkušenj v navedeni državi članici. Člen 3(3) olajšuje svobodo gibanja državljanov EU, ko se enkrat preseli v drugo državo članico. Državljan EU lahko zato koristi vsa postopkovna varovanja v okviru tako imenovanega splošnega sistema (kot je hitra in podkrepjena odločitev o priznavanju kvalifikacije). Na kratko, tri leta zakonitih in učinkovitih strokovnih izkušenj v državi članici omogočajo, da se kvalifikacije iz tretje države obravnavajo, kot bi bile pridobljene v državi članici.

Vendar pa Direktiva vključuje tudi varnostne ukrepe za zagotavljanje najmanjših zahtev usposobljenosti, ki so že usklajene na evropski ravni (za nekatere zdravstvene poklice in arhitekta). V skladu s členom 2(2) Direktive države članice od državljanov EU ne bi smele sprejeti kvalifikacij tretjih držav, če raven kvalifikacije ne izpolnjuje minimalnih zahtev, določenih za kvalifikacije, pridobljene v EU. Države članice bi se prav tako morale izogibati povzročanju bega možganov usposobljene delovne sile iz držav, ki niso članice Evropske unije³⁵.

Glavno vprašanje je, ali splošno pomanjkanje delovne sile, na primer zdravnikov, zahteva prilagoditev zgornjih določb. Takšna prilagoditev bi koristila predvsem državljanom EU, vendar bi lahko vplivala tudi na določene državljane tretjih držav, ki uživajo pravice iz evropske zakonodaje: družinski člani državljanov EU³⁶, rezidenti za daljši čas³⁷, begunci³⁸ in imetniki „modrih kart“³⁹ se glede priznavanja vseh poklicnih kvalifikacij obravnavajo enako kot državljani EU (čeprav ustrezni zakonodajni instrumenti ne povezujejo vseh držav članic Evropske unije). Ta prilagoditev bi podprla politiko Evropske unije, da bi tudi povečala mobilnost v smislu spremenjene evropske sosedске politike.

Vprašanje 24:

Se vam zdi potrebno prilagoditi obravnavo državljanov EU, ki imajo kvalifikacije tretjih držav, v okviru te Direktive, na primer z zmanjšanjem pravila o treh letih v členu 3(3)? Bi pozdravili takšne prilagoditve tudi za državljane tretjih držav, vključno s tistimi, za katere velja evropska sosedska politika, ki v okviru evropske zakonodaje koristijo enako določbo o obravnavi? (Prosim, navedite natančne argumente za ali proti temu pristopu.)

5. KAKO SE ODZVATI NA ZELENO KNJIGO

Komisija vabi vse zainteresirane strani, da predložijo svoje prispevke do 20. septembra 2011, po možnosti po e-pošti, na naslednji naslov:

DG Internal Market and Services, Unit E-4 "Free movement of professionals"

E-naslov: MARKT-PQ-EVALUATION@ec.europa.eu

Poštni naslov: European Commission

Internal Market Directorate General, Unit E-4

Rue de Spa 2;

³⁵ V tem oziru je treba upoštevati Globalni kodeks ravnanja o mednarodnem zaposlovanju zdravstvenih delavcev Svetovne zdravstvene organizacije.

³⁶ Direktiva 2004/38/ES.

³⁷ Direktiva 2003/109/ES.

³⁸ Direktiva 2004/83/ES.

³⁹ Direktiva 2009/50/ES.

Soba 06/014
1049 Brussels
Belgium

Ni nujno, da prispevki obravnavajo vsa vprašanja, navedena v tej zeleni knjigi. Lahko so omejeni na vprašanja, ki vas še posebej zanimajo. Prosim, da jasno navedete vprašanja, na katera se nanašajo vaši prispevki. Prosim, navedite jasne argumente za ali proti možnostim in pristopom, predstavljenim v tej knjigi, če je to mogoče.

Vsi prispevki bodo objavljeni na spletni strani Generalnega direktorata za notranji trg in storitve, razen če ne bo vlagatelj zahteval drugače. Pomembno je prebrati priloženo posebno izjavo o varstvu podatkov ali informacije o tem, kako bodo obravnavani osebni podatki in prispevki posameznikov.